

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

(σχ. βιβλ. σελ. 44-45)

Πληθυσμιακές μεταβολές

- Ο **ευρωπαϊκός πληθυσμός αυξάνεται** στο β' μισό του 19ου αι. χάρη στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου που επέφερε η Βιομηχανική επανάσταση.
- Πολλοί, για να βρουν δουλειά, κατευθύνονται από την ύπαιθρο προς τις πόλεις.
- Άλλοι μεταναστεύουν στο εξωτερικό, κυρίως στις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Αυστραλία.

Κοινωνικοί μετασχηματισμοί: αλλάζουν τα κοινωνικά δεδομένα

- Στην ανατολική και μεσογειακή Ευρώπη του 19ου αι. οι αριστοκράτες –μεγαλογαιοκτήμονες διατηρούν την ισχύ τους.
- Στη δυτική Ευρώπη δε συμβαίνει το ίδιο, αφού, κυρίως στην Αγγλία και τη Γαλλία, κυριαρχούν οι αστοί, ιδιαίτερα οι μεγαλοαστοί (βιομήχανοι, μεγαλέμποροι, τραπεζίτες) που διαθέτουν πλούτο, κύρος και πολιτική επιρροή.
- Αντίθετα, οι μισθωτοί εργάτες ζουν και εργάζονται κάτω από άθλιες συνθήκες.

Σοσιαλιστικές θεωρίες¹

- Τα έντονα κοινωνικά προβλήματα ωθούν τους στοχαστές να τονίσουν **την προτεραιότητα του κοινωνικού έναντι του ατομικού**. Είναι οι σοσιαλιστές που αντιπαρατίθενται στους φιλελευθέρους.
- Αρχικά οραματίζονται ιδανικές μορφές κοινωνίας, γι' αυτό και ονομάστηκαν **ουτοπικοί σοσιαλιστές**.
- Αργότερα, από τις θεωρίες των **Μαρξ** και **Ένγκελς** (Το κομμουνιστικό μανιφέστο², Το κεφάλαιο), διατυπώθηκε η θεωρία του μαρξισμού που επιδίωκε την ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος.
-

Ανάπτυξη του συνδικαλισμού³

- Εκτός από τις θεωρίες των στοχαστών, μία άλλη μορφή αντίδρασης ήταν οι συνδικαλιστικοί αγώνες, δηλαδή **η οργάνωση των εργατών για τη διεκδίκηση δικαιωμάτων**, για τη βελτίωση των όρων εργασίας και διαβίωσής τους (ωράριο, ασφάλιση, συλλογικές συμβάσεις εργασίας)
- Εκδηλώσεις αυτού του κινήματος ήταν οι **Χαρτιστές**, το 1838, και η **Πρωτομαγιά του 1886** στο Σικάγο.

Η πολιτική οργάνωση των εργατών

- Για τη διεκδίκηση της πολιτικής εξουσίας οργανώθηκαν τα πρώτα εργατικά κόμματα που συνεργάζονταν μεταξύ τους σε διεθνές επίπεδο.
- Η πρώτη **Διεθνής Ένωση Εργατών** ιδρύθηκε στο Λονδίνο το 1864, η δεύτερη στο Παρίσι το 1876.
- Άλλοι μαρξιστές όπως ο Καρλ Λίμπκνεχτ, η Ρόζα Λούξεμπουργκ και ο Βλαντιμίρ Λένιν, πίστευαν ότι προτιμότερη ήταν η άμεση, **επαναστατική ανατροπή** του καπιταλιστικού καθεστώτος και όχι η συμμετοχή στις εκλογές σύμφωνα με τους κανόνες της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Το κίνημα για τη χειραφέτηση της γυναίκας

- Αναγκασμένες να εργαστούν για να επιβιώσουν, πολλές γυναίκες βγήκαν από το σπίτι, απέκτησαν οικονομική ανεξαρτησία και μερικές από αυτές διεκδίκησαν το **πολιτικό δικαίωμα της ψήφου**. Επρόκειτο για ένα κίνημα χειραφέτησης.
- Πρωτοπόρος, από το 1903, υπήρξε η Έμελιν Πάνκχορστ στην Αγγλία.

¹ Σοσιαλισμός: σειρά θεωριών που έγιναν γνωστές με το όνομα σοσιαλισμός επειδή τόνιζαν την προτεραιότητα του κοινωνικού (social) συμφέροντος έναντι του ατομικού.

² Μανιφέστο= προκήρυξη, διακήρυξη

³ Συλλογική δραστηριότητα ανθρώπων που ασκούν το ίδιο επάγγελμα και δραστηριοποιούνται με στόχους την προάσπιση των κοινών τους συμφερόντων και την προβολή των διεκδικήσεών τους.